

Concept prijsvraag Amsterdam Data Exchange – Soeverein en betrouwbaar data delen

1. Inleiding

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is het informele samenwerkingsverband van 33 gemeenten, de provincies Noord-Holland en Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam. Het metropoolgebied omvat het grondgebied van het noordelijk deel van de Randstad: de MRA strekt zich uit van IJmuiden tot Lelystad en van Purmerend tot de Haarlemmermeer. Zie ook www.metropoolregioamsterdam.nl. De MRA behoort tot de Europese top vijf van economisch sterke regio's. Rode draad van de economische samenwerking is het behouden en versterken van die internationale concurrentiepositie.

In het Platform Economie krijgt de economische samenwerking van de MRA vorm. De regionale overheden zorgen door deze samenwerking dat steeds meer economische acties en economisch beleid op het schaalniveau van de MRA worden uitgevoerd, zoals het toeristisch beleid, onderwijs & arbeidsmarkt en het kennis- & innovatiebeleid. Voornamelijk rond de twee laatstgenoemde onderwerpen wordt op regionaal niveau door inzet van de Amsterdam Economic Board (Board) (www.amsterdameconomicboard.com) nauw samengewerkt tussen lokale overheden, het bedrijfsleven en de onderwijs -en kennisinstellingen.

Digitale connectiviteit is een belangrijk speerpunt voor de Board. Digitalisering en toegang tot data is zowel de aanjager *van* als voorwaarde *voor* innovatieve businessmodellen. Een goed overzicht van beschikbare data, toegang hiertoe en vooral een betrouwbare oplossing om data te delen zijn voorwaarden voor slimme diensten en innovatieve waarde proposities. In de Nederlandse digitaliseringsstrategie is data delen mede hierom als prioriteit bestempeld van het kabinet. Op dit terrein spelen echter nog diverse ingewikkelde vraagstukken. Daarom is door zowel de Nederlandse overheid als de Europese Commissie besloten extra aandacht te geven aan de stimulering en versnelling van de transitie naar een datagedreven economie.

2. Naar een volwaardige en betrouwbare data economie

Data zijn essentieel voor economische groei, concurrentievermogen, innovatie en maatschappelijke vooruitgang. De omvang van de data economie steeg in Europa tot 300 miljard euro in 2016. Werelds grootste en meest invloedrijke bedrijven zijn databedrijven. Vrijwel iedereen heeft dagelijks te maken met bedrijven als Google, Facebook en Bol.com. Door nieuwe ontwikkelingen zoals het *Internet of Things* en *Artificial Intelligence* zal de productie en vraag naar data alleen nog maar doorgroeien. De Europese Commissie schat dan ook in dat met het scheppen van de juiste randvoorwaarden de data economie kan doorgroeien tot 739 miljard euro in 2020, ofwel 4% van het totale BBP van de EU. ¹

De Metropoolregio Amsterdam heeft alles in huis om de transitie naar een datagedreven economie te leiden. Een uitstekende digitale- en kennisinfrastructuur, en veel innovatieve datagedreven ondernemers. Daarmee is de regio een voorloper in Europa. Dit biedt een uitstekende basis voor een sterke groei van dit ondernemerschap, maar ook voor het oplossen van de grootstedelijke uitdagingen waar de Board zich voor inzet. Door nu in te zetten op slimme innovatieve oplossingen wil de MRA in de toekomst een gezonde, groene en leefbare regio zijn.

¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/building-european-data-economy>

amsterdam economic board

Voorwaardelijk is dat data op een beheersbare, betrouwbare en veilige manier kan worden gedeeld, gecombineerd en eventueel bewerkt, door en tussen organisaties in de MRA, van lokaal niveau tot wereldwijd niveau. In opdracht van de Board is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden hiervan².

Obstakels

In de praktijk blijkt dat data delen tussen organisaties nog nauwelijks voorkomt. Dit komt door:

- zorgen over veiligheid, juridische issues zoals zeggenschap en infrastructurele kosten³.
- ontbrekend overzicht van beschikbare data (inclusief software) en de voorwaarden waaronder die data gebruikt kunnen worden.

Hierdoor blijft het gestructureerd, betrouwbaar en veilig delen van data voor veel partijen erg lastig, komt een echte gedeelde data economie niet van de grond, en vindt data accumulatie plaats bij een beperkt aantal grote en veelal monopolistische spelers.

Soms worden bilaterale afspraken of afspraken voor een bedrijfstak gemaakt. Organisaties maken onderling afspraken over hoe data voor een specifieke situatie kan worden gedeeld, op basis van traditionele organisatieprincipes en managementgewoontes. Dit is in tijden van toenemende individualisering van diensten, kortere doorlooptijden en globaliserende waardecreatie niet meer toereikend.

Kenmerken van een volwaardige omgeving waarin data kan worden gedeeld zijn dat:

- Vele soorten data (van machines, sensoren, mensen) naadloos kunnen worden gedeeld
- Processen en systemen autonoom (samen)werken
- Besluitvorming wordt ondersteund door slimme systemen
- Een (gezamenlijke) beheersorganisatie die zorg draagt voor financiering en beheer van het initiatief

Partijen werken daarin samen als partners in (tijdelijke) coalities, omdat dit waarde oplevert voor beiden, niet als concurrenten. Dit leidt tot nieuwe vormen van coöperatie, transparantie en dienstverlening. Dat vraagt om ruimte te bieden om het echt anders te doen en om een omslag in denken, werken en organiseren.

3. Doel prijsvraag

Met deze prijsvraag willen we de markt stimuleren om een generieke toepassing te ontwerpen die veilige, betrouwbare en makkelijke uitwisseling van data binnen en tussen (business) ecosystemen mogelijk maakt. En daarmee de basis legt voor het ontwikkelen en gebruiken van slimme diensten en innovatieve businessmodellen, terwijl tegelijkertijd de digitale soevereiniteit van de data eigenaren wordt bewaard en bewaakt.

De toepassing dient de volgende punten mogelijk te maken:

- Data-soevereiniteit: de eigenaar van de data bepaalt de gebruiksvoorwaarden

² <https://www.amsterdameconomicboard.com/nieuws/vertrouwd-data-delen> [NL]

<https://www.amsterdameconomicboard.com/en/nieuws/amdex-trusted-data-sharing> [ENG]

³ <https://www.smartindustry.nl/data-delen/>

- Decentraal databeheer: het beheer en onderhoud van de data blijft bij data eigenaar
- Digitale policy-enforcement: juridische regels en afspraken worden digitaal gehandhaafd
- Waardecreatie: de toepassing faciliteert creatie en het gebruik van slimme diensten en digitale bedrijfsmodellen.
- Gezamenlijk organisatie: deelnemers beslissen gezamenlijk over beheerprocessen en over toepasselijke rechten en plichten
- Werkingsgebied: de toepassing wordt niet beperkt door geografische grenzen, en heeft een (inter)nationale ambitie en schaalbaarheid.
- Generieke oplossing: de toepassing biedt generieke middelen die gebruikt kunnen worden om (usecase) specifieke data te delen.

De toepassing kan in een of meerdere usecases worden geconcretiseerd die relevant zijn voor de uitdagingen waar de MRA voor staat⁴.

4. Toelichting

De Metropoolregio Amsterdam wil in 2025 de belangrijkste plek in Europa zijn voor data-gedreven innovatie. De regio wil internationaal gezien voorloper zijn wat betreft de aanwezige digitale infrastructuur, het vermogen om hierop innovatieve data-gedreven toepassingen te bouwen en het vertrouwen in de digitale maatschappij.

Deze ambitie sluit aan bij ontwikkeling naar een datagedreven samenleving (bijvoorbeeld smart city) zoals die nu plaats vindt. We willen ons daarin onderscheiden op verantwoord (ethisch) gebruik van data. Data zijn immers een belofte voor het leven in de stad, met data kunnen we steden schoner, gezonder en veiliger maken. Maar behalve beloftes zijn er ook grote vraagstukken. Want wat gebeurt met al die data? Van wie zijn ze, en wie ontwikkelt de algoritmen? Met het manifest 'Tada – duidelijk over data'⁵ is een voorzet gegeven welke uitgangspunten belangrijk zijn in de ontwikkeling van de digitale samenleving. Met dit manifest wordt opgeroepen om ruimte te bieden aan nieuwe initiatieven en experimenten die hieraan bijdragen.

5. Ondersteuning vanuit de MRA

De MRA wil de winnende inschrijver stimuleren en ondersteunen bij de uitvoering van zijn digitale toepassing. Hiervoor wordt de navolgende ondersteuning geboden. De inschrijver geeft in zijn inschrijving expliciet aan van welke ondersteuning men gebruik wenst te maken.

Cofinanciering

Het beschikbare budget voor cofinanciering is een bedrag van maximaal €750.000 incl. BTW. Na afronding van deze prijsvraagprocedure (na bekendmaking van de uitslag van de tweede ronde), volgt een onderhandelingsprocedure waarbij dit budget kan worden ingezet om één of meerdere toepassingen te realiseren. De inschrijver dient minimaal twee maal het bedrag van de gevraagde cofinanciering zelf te investeren, dus 1 euro gevraagde cofinanciering vergt 2 euro investering van de gegadigde. Een hogere eigen investering zal hoger worden gewaardeerd bij de beoordeling van de inschrijving. De inbreng van de gegadigde mag "in cash" of "in kind" zijn, zie ook bijlage 1.

⁴ www.amsterdameconomicboard.com

⁵ www.tada.city

Netwerk

Bij de realisatie van de oplossing kan de MRA het (interne en externe) netwerk inzetten en advies geven, met als doel samen de toepassing te positioneren en succesvol te maken. Inschrijver geeft expliciet aan op welke manier hij deze inzet wenst. De MRA denkt hierbij bijvoorbeeld aan het beschikbaar stellen van contacten met bedrijfsleven, kennisinstellingen, onderwijs en gemeentelijke instanties, maar ook aan het gebruik of de organisatie van PR, via websites of bij evenementen. Zie ook www.amsterdameconomicboard.com

6. Business case

De toepassing dient binnen drie jaar financieel zelfstandig te functioneren. Er dient, na inzet van de cofinanciering, sprake te zijn van een positieve business case, dus waarbij de baten minimaal gelijk zijn aan de kosten. De inschrijver geeft mijlpalen aan als go/no go momenten voor de cofinanciering. Deze mijlpalen zijn momenten waarop resultaten langs de door de inschrijver opgesteld meetlat worden gelegd. Daarbij wordt van de inschrijver verwacht dat er een administratie wordt bijgehouden, om de financiële investering van beide partijen te verantwoorden.